

Samtlige departement  
Statsministerens kontor

Deres ref

Vår ref  
12/2780 -

Dato  
18 .09.2013

## Endringer i bestemmelser om økonomistyring i staten fra 1. januar 2014

Finansdepartementet har i dag fastsatt endringer i bestemmelser om økonomistyring i staten av 12. desember 2003 (“bestemmelsene”), med hjemmel i reglement for økonomistyring i staten § 3. Endringene gjelder i hovedsak de fire første kapitlene i bestemmelsene, men det er også gjort enkelte endringer i de øvrige kapitlene.

Endringene i bestemmelsene er gjort med bakgrunn i utviklingsarbeider de siste årene innenfor statlig økonomistyring, jf. omtale i Gul bok 2012 og 2013 (kapittel 9). Det er særlig to utviklingsarbeider som nå har betydning for bestemmelsene:

- Fastsettelsen av en standard kontoplan for statlige virksomheter som obligatorisk med virkning fra 1. januar 2014, jf. Finansdepartementets rundskriv R-102 av 16. november 2012. Krav om at standard kontoplan skal brukes i virksomhetenes bokføring og at rapporteringen til statsregnskapet skal inneholde regnskapsinformasjon etter inndelingen i standard kontoplan, tas nå inn i bestemmelsene.
- Forslag til nye krav til innhold i årsrapporter og oppstilling av årsregnskap for statlige virksomheter som Finansdepartementet sendte på høring i desember 2012. Et stort flertall av høringsinstansene sluttet seg til forslagene i høringsnotatet. Dette følges nå opp ved endringer i bestemmelsene.

I tillegg er kravene til bokføring, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsmateriale oppdatert med bakgrunn i endringer i bokføringsloven og videreutviklet i tråd med endringene som nå gjøres med standard kontoplan og årsregnskap.

Endringene i bestemmelser om økonomistyring i staten trer i kraft 1. januar 2014, med en overgangsbestemmelse for fastsettelse av oppdaterte instruksjer, jf. punkt 3 nedenfor. En oppdatert og fullstendig utgave av bestemmelsene finnes på Finansdepartementets nettsider (under [Rundskriv](#) og temaet [Statlig økonomistyring](#)).

Finansdepartementet vil i løpet av kort tid fastsette og sende ut et nytt rundskriv om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap (R-115). Det vises til dette rundskrivet for nærmere bestemmelser om innhold og oppstilling av årsregnskapet.

De fastsatte endringene i bestemmelser om økonomistyring i staten gjør at flere av de faste rundskrivene fra Finansdepartementet må endres. Departementet tar sikte på at oppdaterte rundskriv skal fastsettes i november 2013.

Nedenfor er det i pkt. 1 gjort nærmere rede for endringene i bestemmelsene. Pkt. 2 omtaler hvor informasjon om endringene kan finnes. Pkt. 3 omhandler oppfølgingen av regelverksendringene.

## **1. OM ENDRINGENE I BESTEMMELSENE**

### **1.1 Om endringene i bestemmelsene kapittel 1 og 2 om departementenes styring av underliggende virksomheter og virksomhetens interne styring**

Endringene i bestemmelsene kapittel 1 om departementenes styring av underliggende virksomheter og kapittel 2 om virksomhetens interne styring følger i all hovedsak forslagene i Finansdepartementets høringsnotat av desember 2012 om nye krav til innhold i virksomhetenes årsrapporter og årsregnskap.

De nye bestemmelsene innebærer at det etableres en felles struktur for presentasjon av årsrapport med årsregnskap i staten. Standard kontoplan for statlige virksomheter, som er gjort obligatorisk fra 2014, fører til at regnskapet gir mer informasjon enn tidligere. De nye felles oppstillingsplanene for presentasjon av årsregnskapet bidrar til å strukturere denne informasjonen på en hensiktsmessig måte. Målet med en slik standardisering er å

- legge bedre til rette for flerårig styring
- forenkle arbeidet med å utarbeide årsrapportene
- gjøre innholdet lettere tilgjengelig for brukerne
- gi bedre grunnlag for sammenlikninger over år og på tvers av statlige virksomheter

De viktige endringene i kapittel 1 om departementenes styring av underliggende virksomheter:

- Årsrapporten fra underliggende virksomheter skal inneholde seks deler, med følgende benevnelse og rekkefølge:
  - I. Leders beretning,
  - II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall,
  - III. Årets aktiviteter og resultater,
  - IV. Styring og kontroll i virksomheten,
  - V. Vurdering av framtidsutsikter
  - VI. Årsregnskap.
- Det er tydeliggjort at departementet skal stille nærmere krav til innholdet i årsrapporten fra underliggende virksomheter.
- Departementet skal publisere tildelingsbrev og årsrapporter for underliggende virksomheter på departementets nettsider.

De viktige endringene i kapittel 2 om virksomhetens interne styring:

- Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av virksomhetens resultater og gi departementet grunnlag for å vurdere måloppnåelse og ressursbruk.
- Virksomhetsleder skal signere del I *Leders beretning*.
- Virksomheten skal oversende årsrapporten til departementet innen 15. mars, eventuelt innen en tidligere frist som overordnet departement har fastsatt.
- Årsrapporten og tildelingsbrevet skal publiseres på virksomhetens nettsider.
- Plikten til å utarbeide årsrapport gjelder ikke departementer. Det enkelte departement skal likevel utarbeide et årsregnskap innen 15. mars og publisere det på sine nettsider.

For øvrig er det gjort enkelte oppdateringer i kapittel 2 basert på erfaringer og fortolkninger fra Direktoratet for økonomistyrings (DFØ) forvaltning av regelverket.

Nærmere beskrivelser av endringene i krav til departementenes styring av underliggende virksomheter og virksomhetens interne styring finnes på DFØs nettsider, jf. pkt. 2 nedenfor.

## **1.2 Om endringene i bestemmelsene kapittel 3 om felles standarder og systemer for budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling**

Endringene i bestemmelsene kapittel 3 om felles standarder og systemer for budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling følger i stor grad forslagene i Finansdepartementets høringsnotat av desember 2012 om nye krav til innhold i virksomhetenes årsregnskap.

På bakgrunn av høringsrunden til departementene med underliggende virksomheter er det gjort enkelte justeringer. Disse innebærer et noe enklere oppsett av årsregnskapet for bruttobudsjetterte virksomheter som fører regnskapet etter kontantprinsippet. I tillegg presiseres kravene som gjelder for nettobudsjetterte virksomheter og forvaltere av statlige fond (oppstilling av fondsregnskap). Nærmere bestemmelser om innhold og oppstilling av årsregnskapet vil bli gitt i Finansdepartementets rundskriv R-115.

Kapittel 3 omhandler de samme hovedtemaene som tidligere, henholdsvis budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling. Kapitlet inneholder også enkelte bestemmelser om forvaltning av finansielle eiendeler og midler.

Det er imidlertid gjort store endringer i strukturen i kapittel 3 for å gjøre den tydeligere og for å innpasse de nye kravene til årsregnskapet. Hovedtemaet budsjettering er omtalt i pkt. 3.2 og regnskapsføring i pkt. 3.3 med nærmere krav i pkt. 3.4–3.6, mens betalingsformidling er omtalt i pkt. 3.8. Bestemmelsene om forvaltning av finansielle eiendeler og midler fremgår av pkt. 3.7. Det er særlig i punktene om regnskapsføring det er gjort materielle endringer, mens endringene i punktet om budsjettering er av språklig og redigeringsmessig art. Kravene til betalingsformidling er holdt stort sett uendret.

De viktige endringene i kapittel 3 i bestemmelsene:

- Kravet om at virksomhetene skal bokføre på artskontoene i standard kontoplan er innarbeidet.
- Årsregnskapet skal inneholde ledelseskomentarar, en oppstilling av bevilgningsrapportering og en oppstilling av artskontorapportering.
- I tillegg skal årsregnskapet inneholde oppstilling av virksomhetsregnskapet dersom virksomheten i samråd med overordnet departement har valgt å føre regnskapet etter

andre prinsipper enn kontantprinsippet. Krav om oppstilling av virksomhetsregnskap gjelder også for nettobudsjetterte virksomheter og for forvaltere av statlige fond (oppstilling av fondsregnskap).

- Årsregnskapet skal gi et dekkende bilde. Det avlegges ved virksomhetsleders signatur på ledelseskomentarene.
- Årsregnskapet skal oversendes overordnet departement innen 15. mars.
- Det er stilt krav om rapportering til statsregnskapet etter inndelingen i standard kontoplan.
- Departementene trenger ikke lenger å søke om unntak fra økonomiregelverket for å opprette valutakonto utenfor konsernkontosystemet når virksomheter har koordinatorfunksjon i prosjekter som finansieres helt eller delvis av EU.

Nærmere informasjon om de nye kravene til årsregnskapet og standard kontoplan og beskrivelser av andre endringer i kapittel 3 i bestemmelsene finnes på DFØs nettsider, jf. pkt. 2 nedenfor.

### **1.3 Om endringene i bestemmelsene kapittel 4 om felles standarder for bokføring og økonomisystem**

Det er gjort en del endringer i bestemmelsene om bokføring, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsmateriale. Endringene har bakgrunn både i de omtalte endringene i krav til kontoplan og årsregnskap for statlige virksomheter og i endringer i bokføringsloven med tilhørende forskrifter. Bokføringsbestemmelsene for statlige virksomheter er – i tråd med tidligere opplegg – utformet med utgangspunkt i kravene i bokføringsloven, med nødvendige tilpasninger for statlige forhold. Enkelte nye krav i bokføringsloven, som er vurdert som relevante for statlige virksomheter, er tatt inn i bestemmelsene. Det er også gjort enkelte språklige endringer. Bestemmelsene er oppdatert med endringer i bokføringsloven med forskrifter fram til og med 1. januar 2013.

De viktige endringene i bestemmelsene om bokføring og økonomisystem:

- Det er tatt inn et nytt systemkrav om å legge standard kontoplan inn i regnskapssystemet. Dette følger av krav til standard kontoplan i kapittel 3.
- Tidligere krav om listing av informasjon som er overført mellom moduler i økonomisystemet er tatt ut. Dette vurderes tilstrekkelig ivaretatt ved andre bestemmelser i regelverket.
- Det er tatt inn et nytt krav om spesifisering av opplysninger som er rapportert til statsregnskapet, jf. bl.a. det nye kravet om rapportering av regnskapsinformasjon etter inndelingen i standard kontoplan.
- Det er tatt inn et delvis nytt krav til språk ved at spesifikasjoner og dokumentasjon som er utarbeidet av virksomheten, skal være på norsk, svensk, dansk eller engelsk.
- Det er tatt inn et krav til lukking av regnskapsperioder ved elektronisk oppbevaring.

Oversikt over alle endringer i bestemmelsene kapittel 4 om bokføring og økonomisystem, sammen med nærmere omtale av bakgrunnen for endringene, finnes på DFØs nettsider, jf. pkt. 2 nedenfor.

#### **1.4 Om endringene i bestemmelsene kapittel 5 om rutiner for behandling av lønn, anskaffelser og inntekter**

Kapittel 5 er justert på enkelte punkter som følge av endringer i andre kapitler i bestemmelsene. Videre er det tydeliggjort at budsjett disponeringsmyndighet og attestasjon skal utøves av tilsatte i virksomheten. Dette er i tråd med gjeldende fortolkning av økonomiregelverket. I tillegg er enkelte henvisninger, bl.a. til lover, blitt oppdatert.

#### **1.5 Om endringene i bestemmelsene kapittel 6 til 8 om forvaltning av statlige tilskudds-, stønads- og garantiordninger**

Det er bare gjort noen mindre tekstlige endringer i disse tre kapitlene i bestemmelsene. Omtalen av statlige fond i pkt. 6.1 og 7.1 er justert for å gjøre det klart at slike fond ikke er egne virksomheter. Videre er det i alle kapitlene tatt inn tekst om Evalueringsportalen og pliktavleveringsloven. Tilsvarende endring er gjort i kapittel 2. I tillegg er enkelte henvisninger til andre kapitler blitt oppdatert.

### **2. NÆRMERE INFORMASJON OM REGELVERKSENDRINGENE**

En oppdatert og fullstendig utgave av bestemmelser om økonomistyring i staten foreligger på Finansdepartementets nettsider (under [Rundskriv](#) og temaet [Statlig økonomistyring](#)). Departementene og statlige virksomheter kan bestille trykte eksemplarer av regelverket fra Departementenes servicesenter (e-post [publikasjonsbestilling@dss.dep.no](mailto:publikasjonsbestilling@dss.dep.no), oppgi publikasjonskode R-0564B).

På DFØs nettsider ([www.dfo.no](http://www.dfo.no)) er det lagt ut flere dokumenter med nærmere informasjon om regelverksendringene, herunder:

- Oversikter over de største endringene i hvert av kapitlene i bestemmelsene med omtale av bakgrunn for endringene.
- Tekst i bestemmelsene med “spor endringer”, slik at de nye bestemmelsene kan sammenholdes med de tidligere.
- Regelverksspeil for kapittel 3 *Felles standarder og systemer for budsjettering, regnskapsføring og betalingsformidling*, der kilde for ny tekst fremgår.

DFØ har også startet et arbeid med veiledningsmateriell om de nye kravene til virksomhetenes årsrapport med årsregnskap. Det tas sikte på at slikt veiledningsmateriell skal foreligge i løpet av 2013. Materiellet vil bli gjort tilgjengelig via DFØs nettsider.

Finansdepartementet inviterer til et eget orienteringsmøte for departementene om endringene i regelverket for økonomistyring i staten 10. oktober 2013. Møtet vil bli holdt i Auditoriet i R5 fra kl 0900-1100, og er åpent for alle ansatte i departementene. Det vil bli lagt ut en lenke til en webcast fra møtet på Finansdepartementets hjemmeside, slik at orienteringen vil være tilgjengelig også for andre.

### **3. OPPFØLGING AV REGELVERKSENDRINGENE**

Finansdepartementet vil be departementene informere underliggende virksomheter om endringene i bestemmelser om økonomistyring i staten.

Regelverksendringene trer i kraft 1. januar 2014. De nye kravene får dermed virkning for årsrapporter og årsregnskap for 2014. Disse skal utarbeides og avlegges/oversendes innen 15. mars 2015. Departementene må sikre seg at virksomhetene forbereder sine systemer og rutiner slik at kravene kan ivaretas. Finansdepartementet vil tilrå at departementene innarbeider og tar hensyn til de nye kravene til årsrapport og årsregnskap i utformingen av tildelingsbrevet til virksomhetene for 2014.

Kravene til rapporteringen til statsregnskapet blir endret fra 1. januar 2014, jf. tidligere varsel i Finansdepartementets rundskriv R-102 av 16. november 2012 *Om fastsettelse og bruk av standard kontoplan* og i rundskriv R-10/2012 av 7. desember 2012 *Om rapportering til statsrekneskapen for 2013*. Virksomhetene skal fra dette tidspunktet sende inn en regnskapsrapport som i tillegg til bevilgningskontoer og kapitalkontoer, også inneholder informasjon etter standard kontoplan (på obligatorisk nivå) for alle transaksjoner som rapporteres til statsregnskapet. Nærmere informasjon om endringene i rapporteringen til statsregnskapet (S-rapporten) finnes på DFØs nettsider [www.dfo.no](http://www.dfo.no) (under Forvaltning/Statsregnskapet).

Endringene i bestemmelsene gjør at det er nødvendig å gå gjennom og eventuelt oppdatere og videreutvikle instruksjoner som departementene og underliggende virksomheter har fastsatt på grunnlag av reglement for økonomistyring i staten § 3, 2. og 3. ledd. Oppdaterte instruksjoner skal være fastsatt innen 30. juni 2014.

DFØ er gitt myndighet til og ansvar for å forvalte regelverket for økonomistyring i staten, med unntak av bestemmelsene kapittel 1 om departementenes styring av underliggende virksomheter, som forvaltes av Finansdepartementet. Eventuelle søknader om tidsbegrenset unntak fra bestemmelsene skal sendes DFØ. Søknader skal være begrunnet og sendes fra overordnet departement.

Finansdepartementet legger for øvrig opp til at de nye standardene for årsrapport og årsregnskap i statlige virksomheter skal evalueres når det har gått en tid.

Med hilsen

Astri Tverstøl e.f.  
avdelingsdirektør

Torstein Sørbotten  
fagdirektør

*Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Kopi:  
Stortingets administrasjon  
Riksrevisjonen  
Direktoratet for økonomistyring